

RELACION

PËR

PROJEKTLIGJIN “PËR ASISTENCËN SOCIALE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË”

I. QËLLIMI I PROJEKTAKTIT DHE OBJEKTIVAT QË SYNOHEN TË ARRIHEN

Ky projektligj ka për qëllim të rregullojë mënyrën e dhënies së ndihmës ekonomike, të pagesave të aftësisë së kufizuar dhe bonusit të bebeve, për të garantuar mbrojtje sociale për të gjithë qytetarët.

Gjithashtu, projektligji garanton mbështetje për familjet dhe individët në nevojë, të cilët nuk mund të sigurojnë plotësimin e nevojave bazë jetike për shkak të aftësive dhe mundësive të kufizuara social ekonomike.

Objektivat që synohen të arrihen në lidhje me programin e ndihmës ekonomike, kanë të bëjnë me:

- i. administrimin dhe funksionimin e një skeme të përmirësuar të ndihmës ekonomike;
- ii. thjeshtimin e procedurave të panevojshme, për shkak të riorganizimit të skemës, të cilat janë bërë pengesë për mospërfitimin në kohë të ndihmës ekonomike;
- iii. nxitjen e punësimit dhe përfshirjen e personave në moshë aktive pune, përfitues të ndihmës ekonomike, në programet aktive të punësimit dhe formimit profesional;
- iv. mosrefuzimin e ofertave të përshtatshme të punës nga zyrat e punës;
- v. forcimin e masave shtrënguese në rastet e refuzimit apo largimit nga puna, me synimin për të shmangur sigurimin e të ardhurave në mënyrë alternative (informale);
- vi. përjashtimin nga detyrimi i paraqitjes në zyrat e punës për t’u regjistruar si punëkërkues të papunë të anëtarëve të familjeve në zonat rurale, që zotërojnë ose jo tokë bujqësore në pronësi/përdorim, apo familjeve që kanë anëtarë në moshë aktive pune, që ndjekin arsimin e mesëm apo të lartë, por jo më shumë se deri në moshën 25 vjeç;
- vii. menaxhim dhe kontroll më të mirë mbi përdorimin e fondeve të ndihmës ekonomike dhe shmangien e abuzivitetit.

Objektivat që synohen të arrihen në lidhje me programin e aftësisë së kufizuar, kanë të bëjnë me:

- i. përcaktimin e së drejtës së përfitimit të pagesave të personave me aftësi të kufizuar dhe të së drejtës së përfitimit të një ndihmësi personal;
- ii. trajtimin e barabartë të të gjitha grupeve të aftësisë së kufizuar;
- iii. thjeshtimin e procedurave të panevojshme për përfitimin e pagesave të aftësisë së kufizuar (heqjen e vendimmarrjes së këshillit bashkiak), dhe dhënien e këtij përfitimi bazuar në vendimin e autoritetit përgjegjës për përcaktimin e kësaj të drejte (komisionit të vlerësimit).

Objektivat që synohen të arrihen në lidhje me bonusin e bebeve (ndihma e menjëherëshme financiare për foshnjat e porsalindura), kanë të bëjnë me:

- i. krijimin e një politike të re sociale pro lindshmërisë;
- ii. ofrimin e një ndihme të drejtpërdrejtë për të përkrahur lindjen e fëmijës;
- iii. dhënien e bonuseve të shumëfishuara për fëmijët e lindur.

II. VLERËSIMI I PROJEKTAKTIT NË RAPORT ME PROGRAMIN POLITIK TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, ME PROGRAMIN ANALITIK TË AKTEVE DHE DOKUMENTE TË TJERA POLITIKE

Ky projektligj është në përputhje me programin politik të Këshillit të Ministrave, Kapitulli 3 “Shërbimet Publike”, seksioni 3.3 “Shëndetësia dhe Kujdesi Social” dhe hartohet në përputhje me programin e përgjithshëm analitik të projektakteve të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

III. ARGUMENTIMI I PROJEKTAKTIT LIDHUR ME PËRPARËSITË, PROBLEMATIKAT, EFEKTET E PRITSHME

Ky projektligj mundëson përcaktimin e kategorive përfituese të ndihmës ekonomike, pagesës së aftësisë së kufizuar dhe bonuseve të bebeve.

Thjeshtohen procedurat e panevojshme për përfitimin e ndihmës ekonomike dhe pagesës së aftësisë së kufizuar, duke përcaktuar procese të qarta dhe eficiente të aktorëve të përfshirë në administrimin e skemës. Aneksohet roli i këshillit bashkiak, i cili, në të shumtën e rasteve, për shkak të mosmbledhjes në kohë pengonte dhënien e përfitimeve në kohë, duke penalizuar qytetarët.

Ky projektligj shmang abuzivitetin në skemën e ndihmës ekonomike, duke nxitur qytetarët të përfshihen në programe formimi profesional për të marrë një profesion, përfshirjen në programe këshillimi për punësim, si edhe punësimin e tyre

nëpërmjet ofertave të punës që disponojnë zyrat e punës. Gjithashtu, i hap rrugën krijimit të një strategjie daljeje nga skema e ndihmës ekonomike të individëve dhe anëtarëve në moshë aktive pune, përfitues të ndihmës ekonomike, duke siguruar riintegrimin social të tyre.

Projektligj përcakton mënyrën e financimit të programeve së asistencës sociale, kontrollin e përdorimit të fondeve, sanksionet, në raste të konstatimit të shkeljeve, dhe procedurën e ankimimit për qytetarët, duke ezauruar të gjitha shkallët e ankimimit.

Disa nga problematikat e pritshme kanë të bëjnë me:

- i. nevojën për ngritjen e kapaciteteve të aktorëve të përfshirë në këtë proces lidhur me legjislacionin e ri dhe sistemin elektronik,
- ii. periudhën tranzitore për hartimin e akteve nënligjore dhe reflektimin e ndryshimeve në Regjistrin Elektronik Kombëtar;
- iii. pakënaqësinë e familjeve aplikuese dhe përfituese, për shkak të forcimit të penalteteve për refuzimin e punësimit apo ndërprerjën pa shkaqe të arsyeshme të marrëdhënieve të punës. Megjithatë, nga ana tjetër pritet që ky projektligj të ketë edhe efekte pozitive lidhur me: nxitjen e punësimit; shmangien e sigurimit të të ardhurave në mënyrë alternative (informale); shmangien e punës informale; mospenalizimin e familjeve me fëmijë në moshë aktive pune që ndjekin arsimin e mesëm apo të lartë; dhe integrimin e familjeve në nevojë në jetën shoqërore.

Efektet e pritshme të projektligjit në tërësi janë: Rritja e eficiencës dhe barazisë në skemën e ndihmës ekonomike dhe aftësisë së kufizuar, targetimi më i mirë dhe mbulimi më i gjerë i familjeve dhe individëve në nevojë, rritja e numrit të lindjeve dhe mbështetja e familjeve me foshnja të porsalindura. Projektligji garanton administrim, menaxhim dhe kontroll më të mirë mbi përdorimin e fondeve të asistencës sociale, shmangien e abuzivitetit dhe menaxhim më të mirë të informacionit nëpërmjet sistemeve të menaxhimit të informacionit.

IV. VLERËSIMI I LIGJSHMËRISË, KUSHTETUTSHMËRISË DHE HARMONIZIMI ME LEGJISLACIONIN NË FUQI VENDAS E NDËRKOMBËTAR

Ky projektligj hartohet në mbështetje të neneve 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës.

V. VLERËSIMI I SHKALLËS SË PËRAFRIMIT ME ACQUIS TË BE-SË

Projektakti nuk ka përputhshmëri me *acquis* të Bashkimit Evropian.

VI. PËRMBLEDHJE SHPJEGUESE E PËRMBAJTJES SË PROJEKTAKTIT

Ky projektligj, në kreun I të tij, në nenet 1-5 përcakton objektin, qëllimin, fushën e zbatimit, parimet dhe përkufizimet e termave të përdorur në përmbajtje të tij.

Në kreun II parashikohen programet asistencës sociale (neni 6), subjektet përfituese të programeve të asistencës sociale, të ndara sipas programeve, ku, përkatësisht, në nenin 7 përfshihen kategoritë përfituese të ndihmës ekonomike, në nenin 8 grupet përfituese të pagesës së aftësisë së kufizuar, në nenin 9 subjektet përfituese të bonusit të bebeve dhe në nenin 10 subjektet përfituese të ndihmës personal. Në nenin 11 të projektligjit parashikohen edhe kategoritë, të cilat nuk përfitojnë nga ky ligj.

Në kreun III të projektaktit parashikohen llojet e përfitimit nga programet e asistencës sociale, dhe, përkatësisht,:

Në nenin 12 përcaktohen përfitimet e ndihmës ekonomike, si një pagesë në masë të plotë, duke hequr edhe tavanin e ndihmës ekonomike për familje, e cila, aktualisht, është 8 000 lekë. Ndihma ekonomike do të përfitohet nga familjet pa të ardhura apo me të ardhura të pamjaftueshme nga programet e mbrojtjes shoqërore, remitancat, qiraja, asetet, bujqësia apo të ardhura të tjera. Kufizimi kohor do të synojë integrimin në jetën shoqërore të familjeve në skemën e ndihmës, nëpërmjet programeve të nxitjes së punësimit, me qëllim që kjo skemë të mos përdoret si mekanizëm përfitimi, që mund të çojë në papunësi të zgjatur të antarëve të familjeve në skemën e ndihmës ekonomike dhe për ta kthyer këtë në një skemë aktive.

Në nenin 13 përcaktohet e drejta e përfitimit të pagesës së aftësisë së kufizuar, e cila garantohet si një e drejtë që, në rastet e punësimit të personit me aftësi të kufizuar, përfitohet deri në 4 vite krahas pagës, si edhe në nenin 14, pagesa që jepet për ndihmën e menjëherëshme financiare për foshnjat e porsalindura. Përcaktimi i procedurës dhe masave të përfitimit i atribuohet Këshillit të Ministrave.

Në Kreun IV parashikohen kriteret dhe procedurat e përfitimit nga programet e asistencës sociale, ku, në nenin 15, përcaktohen rastet që përjashtohen nga skema e ndihmës ekonomike dhe afatet e përjashtimit nga e drejta për aplikim dhe përfitim.

Në nenin 16 parashikohet procedura e aplikimit për ndihmë ekonomike, e cila realizohet nëpërmjet Regjistrisë Elektronike Kombëtare, pranë administratorit shoqëror, nga subjektet përfituese të projektligjit. Parashikohet që formula e

unifikuar e pikëzimit të përcaktohet me vendim të Këshillit të Ministrave, në vartësi të nivelit të varfërisë në vend. Ky nen përcakton që të drejtën e tërheqjes së ndihmës ekonomike në familje e ka gruaja. Ky përcaktim bëhet me qëllim që ndihma ekonomike të përdoret për mbulimin e nevojave të familjes dhe fëmijëve dhe të mos përdoret për qëllime të tjera. Dhënia e ndihmës ekonomike gruas do të bëjë të mundur shmangien e abuzimit në përdorimin e kësaj ndihme që i jepet familjes.

Në nenin 17 parashikohet procedura e përfitimit të pagesave të aftësisë së kufizuar dhe dhënia e këtyre përfitimeve në bazë të vendimit të komisionit të vlerësimit, duke shmangur vendimin e këshillit bashkiak. Gjithashtu, në këtë nen parashikohen edhe rastet e ndërprerjes së pagesës së aftësisë së kufizuar.

Projektligji, në nenin 18, të tij, i jep të drejtën kategorive përfituese të ndihmës ekonomike dhe pagesave të aftësisë së kufizuar që të përfshihen në kategorinë e personave ekonomikisht joaktivë, në kuptim të skemës së sigurimeve të detyrueshme të kujdesit shëndetësor.

Në kreun V përcaktohen dispozita lidhur me drejtimin dhe administrimin e programeve të asistencës sociale, ku, përkatësisht, në nenin 19 roli dhe përgjegjësitë e ministrisë përgjegjëse për çështjet sociale dhe në nenin 20 rolet dhe përgjegjësitë e Shërbimit Social Shtetëror në nivel qendror e rajonal.

Në nenin 21 përcaktohet roli i këshillit bashkiak, i cili fokusohet vetëm në përcaktimin e kriterëve dhe vendimmarrjen për familjet që do të trajtohen me ndihmë ekonomike nga fondi shtesë mbi fondin e kushtëzuar të ndihmës ekonomike.

Anashkalohet vendimmarrja e këshillit bashkiak për dhënien e ndihmës ekonomike, që jepet nëpërmjet sistemit të pikëzimit, pasi kjo e drejtë i është atribuar me ligj Drejtorisë Rajonale të Shërbimit Social Shtetëror, dhe deri më tani vendimmarrja e këshillit bashkiak kufizohej vetëm në propozimin e familjeve aplikuese, ndërkohë që vendimi me familjet përfituese nga sistemi i pikëzimit nuk përfshin të gjitha familjet aplikuese. Shpesh herë Këshilli Bashkiak ka penguar shpërndarjen në kohë të ndihmës ekonomike, jo vetëm për përfituesit nën juridiksionin e kësaj bashkie, por për të gjithë qarkun.

Po ashtu, anashkalohet vendimmarrja e këshillit bashkiak për pagesat e aftësisë së kufizuar, për shkak se kjo e drejtë i jepet individit, në bazë të vlerësimit të komisionit të posaçëm për vlerësimin e aftësisë së kufizuar.

Në nenet 22 dhe 23 të projektligjit parashikohen roli, detyrat dhe përgjegjësitë e

strukturave të vetëqeverisjes vendore për administrimin e skemës së ndihmës ekonomike dhe aftësisë së kufizuar.

Në nenin 24 parashikohet financimi i programeve të asistencës sociale, i cili realizohet nga buxheti i shtetit.

Në nenet 25 dhe 26 parashikohet programimi dhe transferimi i fondeve të asistencës sociale dhe në nenin 27 kontrolli i përdorimit të fondeve nga organet e specializuara të kontrollit, krahas kontrollit të përcaktuar në nenin 20, të projektligjit.

Në kreun VII, nenet 28 dhe 29 parashikojnë sanksionet dhe procedurat e ankimit.

Në nenin 30 parashikohet procedura e re e vlerësimit, bazuar në modelin bio-psiko-social të aftësisë së kufizuar, e cila do të detajohet me vendim të Këshillit të Ministrave. Kjo skemë do të shtrihet në mënyrë progresive, fillimisht në qarkun Tiranë, më pas në qarqet Elbasan dhe Durrës, dhe deri në vitin 2024 në të gjithë vendin.

Në nenin 31 përcaktohet dispozita kalimtare për përdorimin e Regjistrit Elektronik Kombëtar të të dhënave për aplikuesit dhe përfituesit e pagesës së aftësisë së kufizuar në njësitë e vetëqeverisjes vendore ku po zbatohet modeli i vlerësimit bio-psiko-socil të aftësisë së kufizuar. Ky nen parashikon dispozitën kalimtare për zbatimin e reformës së aftësisë së kufizuar.

Aktet nënligjore, në zbatim të ligjit nr.9355, datë 10.3.2005, “Për ndihmën dhe shërbimet shoqërore”, të ndryshuar, që nuk bien në kundërshtim me këtë ligj, do të zbatohen deri në nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të këtij ligji.

Në nenin 32 identifikohen aktet nënligjore që dalin në zbatim të projektligjit.

Në nenin 33 përcaktohet shfuqizimi i ligjit nr. 9355, datë 10.03.2005 “Për ndihmën dhe shërbimet shoqërore” i ndryshuar.

Në nenin 34 parashikohet hyrja në fuqi e projektligjit.

VII.INSTITUCIONET DHE ORGANET QË NGARKOHEN PËR ZBATIMIN E PROJEKTAKTIT

Institucionet që ngarkohen për zbatimin e këtij projektakti janë Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Shërbimi Social Shtetëror në nivel qendror

dhe rajonal dhe njësitë e vetëqeverisjes vendore.

VIII. PERSONAT DHE INSTITUCIONET QË KANË KONTRIBUAR NË HARTIMIN E PROJEKTAKTIT

Ky projektligj është hartuar nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

IX. RAPORTI I VLERËSIMIT TË TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE

Efekti financiar i projektligjit është fondi i pagesave të ndihmës ekonomike dhe aftësisë së kufizuar. Pagesat shitesë për vaksinimin dhe ndjekjen e arsimit të detyrueshëm për fëmijët e familjeve përfituese janë brenda tavanëve të këtij fondi, sipas projektbuxhetit afatmesëm. Fondi në total është 22 500 000 000 lekë me një numër përfituesish 66 269 nga ndihma ekonomike, 163 000 nga aftësia e kufizuar dhe 30 000 nga lindjet. Burimi i financimit është buxheti i miratuar për Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, përkatësisht në zërin 606, “Transferta për buxhetet familjare dhe individët” në Programin buxhetor “Përkujdesi Social”.

KËSHILLI I MINISTRAVE